

**DOSSIER DEL
PROFESSORAT****YOUTUBERS
HISTÒRICS**

A l'hora de signar el **Tractat d'Utrecht del 1713**, per posar fi a la Guerra de Successió, els anglesos van exigir la cessió de Menorca a la corona britànica. I és que els soldats anglesos operaven des d'una base permanent al port de Maó durant la guerra i es van adonar que era un port natural ideal i un punt estratègic a la Mediterrània occidental.

La presència anglesa va durar gairebé cent anys, tot el segle XVIII. Llevat de dos breus períodes en què l'illa va ser francesa (1756-1763) i espanyola (1782-1798), Menorca va ser una colònia britànica fins a principi del segle XIX. Amb tants anys de dominació britànica, els canvis socials, administratius, culturals, etc., s'anaven estenent arreu de l'illa i van deixar una influència encara present a dia d'avui.

Després de la repressió borbònica exercida durant la Guerra de Successió, a Menorca la submissió a la corona britànica no fou tan traumàtica com s'esperava: es van respectar les institucions i la llengua i es va afavorir el desenvolupament econòmic estimulant el comerç exterior a través del port de Maó.

Atès que era un excel·lent enclavament comercial i militar enmig de la Mediterrània, gràcies al port de Maó la ciutat es va convertir en la capital de Menorca, que fins aleshores havia estat ubicada a la senyorial Ciutadella. Fou **Sir Richard Kane, el segon governador de Menorca**, qui el febrer del 1722 prengué aquesta decisió i traslladà tots els serveis administratius cap a Maó, que es convertí en un centre comercial i de distribució de mercaderies.

Amb la capitalitat, Maó viu un creixement urbanístic, cultural i econòmic de gran alçada: s'aprofita per construir cases senyorials d'un nou estil totalment diferent, es reformen les esglésies de Santa Maria i de Sant Francesc, i es duen a terme noves construccions, com hospitals, l'església del Carme, el Principal de Guàrdia, l'església de Sant Antoni, la Concepció, Sant Josep, etc.

De la nit al dia, Maó experimentà una remodelació espectacular. La seva economia es reactivà gràcies a l'arribada de mercaders italians, grecs i jueus, que, de passada, introduïren a l'illa les idees més avançades de la Il·lustració europea. Per facilitar la mobilitat, es construí el conegut camí d'en Kane, que connectava Maó amb Ciutadella.

Els anglesos també prioritzaren la defensa de Menorca. Al port de Maó, una de les seves obres més espectaculars fou l'ampliació del **castell de Sant Felip**, que des del segle XVI protegia l'illa dels atacs corsaris. Per defensar el castell, també van construir el fort Marlborough.

L'arribada dels francesos a Menorca, l'any 1756, no comportà un gran trasbals. El rei Lluís XV, per tal de generar un bon clima, determinà que l'illa havia de continuar la seva vida sense més alteracions que els canvis militars. Els francesos, igual que els anglesos, mai no aconseguiren integrar-se del tot dins la societat menorquina, però sí que acabaren d'escometre les reformes dutes a terme pels seus predecessors, com la creació de la vila de Sant Lluís.

Al cap de quatre anys d'haver-se iniciat la tercera ocupació anglesa (1798-1802), Menorca tornà, ara ja definitivament, a la corona espanyola. Així ho establí un dels punts del **tractat d'Amiens del 1802**.

Continguts

- Menorca durant el segle XVIII, el segle de les dominacions
- Llegat artístic de Pasqual Calbó
- La Il·lustració, el nou moviment social i cultural d'Europa durant el segle XVIII
- Menorca britànica, principals canvis socials i polítics
- Fonts d'informació: iconogràfiques, arqueològiques, obres d'art, escrites...
- L'herència cultural i el patrimoni històric
- Respecte i valoració del patrimoni cultural i artístic de les Illes Balears

Vocabulari relacionat

- Menorca al segle XVIII
- Dominacions
- Port franc
- Pasqual Calbó
- Raval
- Defensa militar
- Cartografia
- Il·lustració

Recursos per a l'aula

Article "Any Calbó"

http://www.cime.es/WebEditor/Pagines/file/Ambit/CIM_Ambit_revistacultura_num44.pdf

Article "Quan Menorca era britànica" *Revista Sapiens*

https://www.sapiens.cat/epoca-historica/historia-moderna/quan-menorca-era-britanica_17802_102.html

El segle de les dominacions:

<http://www.cime.es/Contingut.aspx?IdPub=1246>

El segle XVIII al Museu de Menorca

<https://tempsarts.cat/5860-el-segle-xviii-al-museu-de-menorca/>

Fulletó *Menorca britànica*

<http://www.menorca.es/Documents/Documents/9889doc4.pdf>

Propostes per al treball a l'aula abans i després de la visita

Amb l'objectiu d'aprofitar al màxim la visita al Museu de Menorca, es proposa al professorat algunes idees o orientacions de treball previ que es poden desenvolupar a l'aula. No es tracta de fer un treball en profunditat, sinó més bé de poder introduir el context social i polític de la Menorca del segle XVIII.

Es proposa al grup visualitzar els capítols següents de la sèrie documental *Menorca britànica* que va emetre IB3:

Capítol 1: Serie documental IB3 *Menorca britànica*

<https://ib3.org/menorcabritanica?pl=1&cont=73e63c16-6f69-498c-a58f-2120bd7d8026>

Capítol 2: Serie documental IB3 *Menorca britànica*

<https://ib3.org/menorcabritanica?pl=1&cont=6bec56b1-9a02-41f2-8749-3bf310d74e69>

Capítol 3: Serie documental IB3 *Menorca britànica*

<https://ib3.org/menorcabritanica?pl=1&cont=08998633-131f-4fa4-a0fb-a93446bda0ed>

Capítol 4: Serie documental IB3 *Menorca britànica*

<https://ib3.org/menorcabritanica?pl=1&cont=08998633-131f-4fa4-a0fb-a93446bda0ed>

La visualització dels capítols es pot fer per subgrups, cadascun dels quals es pot dedicar a investigar un aspecte concret dels fets i personatges més importants del segle de les dominacions. Amb la informació i dades que s'expliquen als diferents capítols, els alumnes poden omplir les fitxes que s'enviaran al docent per preparar la visita al museu.

(fitxes 1, 2, 3, 4)

Una vegada visualitzats els vídeos i omplertes les fitxes, els alumnes poden fer una posada en comú de les informacions, descobertes i curiositats que hagin recollit.

Amb el recull de totes les aportacions, tot el grup es farà una idea de l'ambient que es vivia a Menorca al segle XVIII, conegut com el segle de les dominacions.

El rol del professor/a no ha de ser tant el de donar informació, sinó obrir un debat o una conversa sobre com era Menorca fa 300 anys i l'interès estratègic de l'illa entre les potències europees.

Fins i tot, pot resultar interessant que el grup vingui al Museu amb alguns dubtes o preguntes que s'aniran resolent amb el desenvolupament de l'activitat. Segueix-nos a:

Segueix-nos a:

